

Türkiye'nin 2012 İklim Değişikliği Performansı geriledi

'Yenilenebilir enerji önemsenmiyor'

Önder ALGEDİK

Tüketiciler Der. Fed. İklim ve Enerji Sorumlusu

Germanwatch, Almanya merkezli bir sivil toplum örgütü. Her yıl çıkardıkları İklim Değişikliği Performans Endeksi ile ülkelerin iklim değişikliği konusunda ilerlemelerini kıyaslamalı olarak raporluyorlar. 2012 yılı endeksini Aralık 2012'de Durban'da gerçekleşen 17. Taraflar Konferansı'nda(COP17) açıkladılar. Her sene açıklanan bu endekste, küresel sera gazı salımlarının yüzde 95'inden sorumlu 59 ülkeyi değerlendiriyorlar. Türkiye bu sene endekste sondan 4. oldu. Küresel ekonomi içinde enerjinin çok belirleyici olduğu noktada rapor, dünyayı ve dünya içinde Türkiye'yi anlamak için ciddi ip uçları veriyor.

Raporu hazırlayan Germanwatch ekibinden **Jan Burck** ile COP17 sırasında hazırladıkları raporu ve Türkiye'yi değerlendirdik. Burck'un sorularımıza verdiği yanıtlar şöyle:

■ 2012 İklim Değişikliği Performans Endeksi'nin temel bulguları nelerdir?

Burck: Çok çeşitli sonuçlarla karşı karşıyayız. Birincisi dünyada en fazla salım yapan ilk 10 ülkenin içindeki ilk 5 ülkenin derecelerinin "çok kötü" olduğunu görüyoruz. İçlerinde sadece bir tanesinin, Çin'in politika derecesinin "iyi" olduğunu görüyoruz. Suudi Arabistan, İran ve Kanada'nın sadece kötü performanslarının yanı sıra kötü politika performanslarına da sahip olduklarını görüyoruz. Böylece bu ülkelerin salım eğilimlerinin değişmediği ortaya çıkıyor. Bu oldukça özgün bir durum.

■ Bir önceki raporla karşılaştığımızda bu rapordaki farklar nelerdir?

Burck: Bu seneki rapor devam eden ekonomik krizden fazlasıyla etkilendi. Krizden diğer ülkelere göre daha fazla etkilenen ülkelerin salımları düşerken sıralamada yukarıya çıktıklarını görüyoruz. Öte yandan krizden fazla etkilenmeyen Çin, Hindistan ve Brezilya gibi ülkelerin sıralamada gerilere düştüğünü görüyoruz. Bu geçen seneki raporla kıyasladığımızda ortaya çıkan farklardan birisi.

Bunun dışında bazı ülkelerde bazı değişimler gözlemliyoruz. Mesela Danimarka daha iyi politikalar nedeniyle daha iyi bir sıralamaya yükseldi. Almanya bu sene bir basamak yükseldi. Çünkü, daha iyi politika değerlendirmelerine, nükleer enerjiyi terk etme kararı nedeniyle sahip oldu. Artık yenilenebilir karşıtı sözleri daha az duyuyoruz.

Daha fazla örnek verelim.

Raporun en ilginç ülkelerinden biri Avustralya. Geçen 6 senede listenin en altlarında yer alıyordu. Şimdi geçen seneden 10 basamak daha üste çıktı. Çünkü, dünyada ilk defa, karbon vergisini parlamentodan geçirdiler. Yakında salım sınırlama ve ticaretine

'Türkiye'de üretilen her yeni bir birim milli gelir için daha fazla karbon salımı görüyorsunuz. Bu kesinlikle fosil yakıt kaynaklı. Daha az fosil yakıt, daha fazla yenilenebilir ve daha fazla enerji verimliliğinin gerçekleşmediğini görüyoruz. Uzmanlar, Türkiye'nin ulusal iklim politikası olmadığını, politika olsa bile sera gazı azaltımı yapmaktan uzak olduğunu ilettiler.'

(ETS) geçecekler. Ekonomilerinin büyümesine rağmen salımlarını da azaltıyorlar. Gayri safi yurtiçi hasıllarını yüzde 3 artarken salımlarını yüzde 8 azaltmayı başardılar. Bu haliyle Avustralya raporun en gözde ülkelerinden biri.

■ Önceki rapora göre Türkiye, 50'den 58. sıraya geriliyor, bu düşüşü nasıl açıklıyorsunuz?

Burck: Performans Endeksi yüzde 80 salım tabanlı. Türkiye'nin salımlardaki eğilimine baktığımızda ekonomik krize rağmen seragazi salımlarının arttığını, özellikle 2010'da görüyorsunuz. Yükselen ekonomiler içinde olan Türkiye'nin salımları ve kişi başı enerji kullanımı göreceli olarak düşük olmasına rağmen salım eğilimleri gelecek yıllarda da artış öngörüyor. Bu nedenle, Türkiye salımlarda (daha yük-

sek ülkelere göre) iyi ama bu yeterli değil.

Nelerin değiştiğine baktığımızda, ulusal iklim politikalarının geçen yıldan daha kötü olduğunu görüyoruz. Uzmanlara Türkiye'nin ulusal iklim politikalarını sordumuzda, bize, birincisi hemen hemen hiç bir politika olmadığını, ikincisi politika olsa bile sera gazı azaltımı yapmaktan uzak olduğunu ilettiler.

Üçüncü olarak uluslararası politikalar konusunda Türkiye'nin bir önceki yıldan daha kötü olduğunu görüyoruz. 2009 yılında Kyoto Protokolü'ne taraf olarak bir adım atarken, geçen sürede uluslararası seviyede hiçbir yükümlülük almak istemedi.

Bu durumda, kötü bir politika uygulaması, göreceli olarak ortalama salım seviyesi ve kötü salım planları karşımıza böyle bir sonuç çıkarttı.

Yıl	Ülke	Score	Partial Score
1	Deniz	100	100
2	Fransa	97	97
3	Almanya	96	96
4	Çekya	92	92
5	İrlanda	87	87
6	Avusturya	87	87
7	İsveç	86	86
80	Türkiye	61	61
90	Kazakistan	39	39
80	İrlanda	39	39
91	Saudi Arabistan	24	24

■ Rapordan anlıyoruz ki, Türkiye az yenilenebilir enerji ve çok karbon yoğun, enerji yoğun çözümleri ekledikçe avantajlarını kaybediyor. Bu durumu raporunuzun çıktıklarına göre nasıl açıklıyorsunuz?

Burck: Eğer salımları gayri safi yurtiçi hasıla ile karşılaştırırsanız sorunu görürsünüz. Normalde yükselen ekonomilerde, ülke her geçen gün daha verimli hale gelir ve bir birim milli gelir için daha az karbondioksit salımı yapıldığını görürsünüz. Türkiye'de böyle olmuyor. Bir birim milli gelir için daha fazla salım yapıldığını görüyorsunuz. Bu kesinlikle fosil yakıt kullanımı kaynaklı. Daha az fosil yakıt, daha fazla yenilenebilir ve daha fazla enerji verimliliğinin gerçekleşmediğini görüyoruz.

Ancak gayri safi mili hasıla içindeki birincil enerji kullanımına göre fazla salım yapan ülkelere bakarsanız, ekonomiyi daha fazla verimli hale getirmek için sera gazı salımlarını azaltmak hem ekonomi hem de iklim için bir kazan-kazan oyunudur. Türkiye bu yönde adım atmıyor.

Sonuç olarak, çalışmadan çıkan sonuçlar bu süreçte yenilenebilir enerji ve enerji verimliliğinin gerekli olduğunu ama Türkiye'de bu şekilde olmadığını gösteriyor.

■ Son olarak COP17 hakkında eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Burck: Şu anda bir yol ayrımında olduğumuzu söyleyebilirim. Yasal bağlayıcılığı olan bir anlaşma hedefini kaybetmek üzereyiz. Durban'da bazı taraflar zayıf hedefler ya da durum gözden geçirmeyle sınırlı bir yaklaşım çıkartmaya çalışıyorlar. Bizim bakış açımıza göre, kesinlikle yasal bağlayıcılığı olan bir anlaşma olması gerekir.

Kopenhag Uzlaşması için ülkelerin verdiği sözler sıcaklık artışını 2 derecenin altında tutmak için yetersiz. Eğer 2015'den itibaren geçerli olacak bağlayıcı bir salım azaltım anlaşmasına sahip olmazsak, ki teknik olarak şansımız kalmayacak, iklim değişikliğine karşı savaşımı kaybedeceğiz.

COP15'de yaşanan başarısızlıktan sonra, Cancun'da stratejilerde değişiklik görmeye ihtiyacımız var. Küçük çözüm paketleri Cancun'da tamamlanabilir ve aslında tamamlanmak zorunda. En önemli konular yağmur ormanlarının korunması, finansman ve teknoloji transferi. Kyoto Protokolü'nün ikinci yükümlülük dönemine dair uzlaşma çıkmazsa, bu ciddi bir başarısızlık olur. ABD dahil edilmediği sürece, Japonya karşısında yer alacak. Pek çok ülke ise bu konuda uzlaşmıyacak. Bu nedenle, çıkış yolunu bulmak zorundayız.

Endeks ülkelerin göreceli sıralamasını, eğilimini, aldığı skoru ve bunu oluşturan girdileri, seviyeyi ve politikaları değerlendirerek ortaya koyuyor. İlk 3'ü hak eden ülke olmadığı için boş bırakılırken, İsveç, İngiltere, Almanya ve Brezilya üst sıralarda yer alıyor. Türkiye ise Kazakistan, İran ve Suudi Arabistan'ın hemen önünde sondan 4. Sırada.

